

SOLL f., 'cort de porcs', mot comú amb l'alt-aragonès *zolle*, que s'estenia fins a l'èuscar del Roncal; deu ser, en tot cas, molt pre-romà, però de nacionalitat lingüística incerta, i molt dubtós que sigui antic en basc; més aviat se li troben bastants parònims en llengües indoeuropees — com el gal *ṡŭtēgis* (d'on oc. i fr. dial. *la sot*), gr. *συφειός* i *συήλαι*, ll. *sūile*, pruss. ant. *seweynis*, tots ells 'cort de porcs'; si bé és segur, per raó fonètica, que no ve del ll. *suīle*, és probable que es tracti d'algun compost de l'indoeuropeu *sū-* 'porc', format en una llengua pre-romana d'aquesta família; o bé d'una alteració andàlma d'algun d'aqueixos mots, que fos femení com *ṡŭtēgis* i com el cat. *soll*; possiblement *SUTE(G)IS* es va alterar en **SŪTELIS* per contaminació de *SŪBTŪLUS* 'soterrani', tenint en compte que els oc. ant. *la sot* i *sótol* es troben junts en els textos i aplicats tots dos a les solls, que tan sovint són a ras o a sota de terra: forma aquella que passava normalment a **SŪTLE* f. > *soll*. □ 1.ª doc.: c. 1325.

«Negú --- no gos tenir, ne fer, *çoyll* ni cort de porchs» en una ordenació de Balaguer d'entre els anys 1313 i 1337 (*BABL* XII, 521), en la qual s'ha imprès *corn* evident errada per *cort*. «Un die, vinent ella del bayn, hagué ten gran temptació que no poc scusar d'entrar en la *coll* dels porcs, ne en una bassa d'aygua qui allí stava, per lavar-se los peus, que tenia *sullats*» c. l'a. 1400, en un *eiximpli* del recull Ag. (imprès *l'açoll*, II, 124, a esmenar en *la çoll*, com ja indica el *DBal.*), col·lecció on abunden els *eiximplis* amb detalls lingüístics valencians. «Qui tindrà corral, *soll* o baraca en son figueral ---» en un doc. del *Llibre del Mostassaf* de Mallorca, del S. XIV o XV, de data en tot cas pròxima a la de 1448 en què es compilà aquest llibre.

Segueix ben viu fins avui, i segurament enloc tant com a Mall., on interessa, per a l'etimologia, observar que es pronuncia amb *l* (i per tant tenia -LL- antiga, no pas -yl-) a. 1840, *DFgra.* «*soll* f. estableta per a pòrcs» (notem que, no havent-hi posat *ó* ni -y, això indica en el sistema d'aquest lexicògraf mallorquí, que la *o* és tancada i la *ll* sona *l*, car altrament hauria grafat *sóy*).

«Mentre passava per ran del lladoner dels Dèumes --- m'ha envestit l'olor forta y desagradable de la *soll* dels porcs magres y dels sestadors de les ovelles, que hi ha devall; *la soll* y els sestadors estaven buits ---», «del lladoner dels Dèumes he pres a l'esquerra per un camí --- se veuen unes quantes casetes de figueral, amb una enramada de pi davant el portal, el forn y *la soll* en el costat», JnRosselló (*Manyoc*, pp. 130, 132). «MADÒ COLOMA. A ca seva estan molt bé; / ara mos durà an es ball, / i sa meva fi <y>a en bull; / però --- / per reber-lo, un casull! / MADÒ JERÒNIA. Maldament siga una *soll*! / Tu deixa'l allepollir. / COL. Oh fieta! Com un poll / sempre ve darre-mi», Bart. Ferrà (*Els calçons de Mestre Luc*, *IdOr* XIII, 44). En el llibre de l'Arx. Lluís Salvador sobre Menorca, es pot veure el gravat d'una *soll* de tanques per a porcells («*Tancas-Soll für junge Schweine*») i un altre de *solls d'estiu* («*Sommer-solls*»), II, 327 i 329.

Segons les dades dels corresponals de l'I. E. C.,

compilades per Griera en el *Vocab.* de la Casa (*BDC* xx, 37-38), el mot apareix en uns 20 pobles, en una àrea que comprèn la part S. del cat. or., tota la meitat Sud de l'occid., les dues Balears i el N. del P. Val. fins a la Pna. Cast. inclusivament: pel Nord fins a la línia Vendrell, St. Martí de Maldà, Savallà, Montblanc, L'Espuga, Borges, Bellpuig; pel Sud fins St. Mateu-Benassal-Atzeneta-Llucena, amb el diminutiu *solleta* a Vila-real; d'altra banda Migjorn Gran, Ciutadella, Felanitx, Llucmajor i Marratxí. Confirmat per Montoliu en el CpTarr. (*BDC* VI, 39). Per la meua banda, tinc anotat, a la comarca morellana, «Lo Cau de la *sól*» a Castell-de-Cabres, «no tenie *sól*» i «una *soléta*» a Herbés (1961); «*Sa 'sól*», partida o possessió de Montuiri (1964).

Pertot arreu absolutament és una paraula de gènere femení: és fundada la vaga afirmació de l'Alcover-Moll que sigui masculí en algun punt: confusió de lexicògraf ocasional amb el masculí *soll* 'brutícia', abstracte postverbal del verb *sollar*, mot independent i sense gaire o cap relació amb el nostre. Amades recollí només *xoll* en el Priorat, amb propagació de la palatalitat (sense interès per a l'origen) i d'un altre pastor del mateix poble de Poboleda *assoll*. Aquesta forma amb *a-*, generalment no serà més que una mala anàlisi de les combinacions normals *la soll*, *una soll*, i si s'ha dit realment així (amb gènere ambigu, que hom pogué pendre per masculí), es tracta d'un fet esporàdic i secundari.¹

En testimonis literaris n'hi ha també de la forma aglutinada, en autors corresponents a la indicada àrea geogràfica: «Els carrerets del poble, formats de casetes --- llançant per la boca de llurs portes l'alè pudent de l'*aixoll* o de l'estable ---», en el tarragonès NOLLER (*O. C.* IX, 284.14f.); «cases de pagès --- de pedres i argila, am llur corral, l'*assoll*, el forn ennegrit ---», M. d. S. Oliver, *Ciutat de Mallorca*, 76.2 (infra una altra cita d'ell); el context, doncs, no aclareix el gènere, però va amb l'article aglutinador, i l'aglutinació mateixa comprova indirectament el gènere femení.

Es possible que en altre temps el mot es vagi usar fins als Pirineus, judicant per algun nom que esporàdicament hi ha quedat fòssil en la toponímia: hi ha unes ruïnes i clotada *Les Assois* a l'alt Berguedà;² i El Pla de *Solls* entre Sous i el santuari de la M. de D. del Mont (Verdaguer, *Exc. i Vi.*, 172.5f.).

I tinc nota ben concreta (1959) de *la sól* (amb *ú*, quasi *ú*, d'acord amb la pronúncia local del fonema *o*), a l'Alt Conflent, al peu N. del poble de Soanyes, en lloc apropiat per tancar-hi porcs, damunt el Clot del Simon: el nom de *Soanyes* mateix sembla ser un *VILLAS SUANÈAS* 'masos porcaters'; en els Pirineus l'àrea del mot pot haver estat recoberta pels seus rivals *cort*, *porc(at)era*, *porcigola*, *Porxiugues*, que se li degueren sobreposar.

Més enllà dels nostres límits lingüístics solament es troba en l'Alt Aragó, on no fou recollit fins al Dicc. de Borao (1859): «*zolle*: azolle; se usa també com término de comparación, para pintar una habitación estrecha y lóbrega» i «*azolle*: pocilga, en las dos acs. de